

הרה"ק רבי ישראל מליטשניץ

דף עא פתיחת שמ"ע

מחור הרב מליטשניץ¹

ישראל בן גיטל²

זוג' דינה בת חיי' שרה³

בתה הכלה גיטל⁴

1 הרה"ק רבי ישראל מליטשניץ, לפי המסורה היה נכדו של הרה"ק רבי יוסף מיאמפליא בנו הבכור של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב. מסורה זו לא ברורה, המקור היחיד למסורה זו הוא ס' היחס טשערנוביל-רוזין עמ' 116 אשר כותב שהיה נכדו של הרה"ק מיאמפליא, אך לא ידוע בבירור איך, ומי היה אביו, ההשערה המקובלת שהיה בן בתו, מתוך הרישום כאן נתברר שם אמו "גיטל".

והנה בספר "מלכי בקודש" אמ"ק הרה"ק מזלאטשוב בעמ' ר-רב, נדפסה צוואתו של הרה"ק הר"י מיאמפליא (שנפטר כד טבת תקע"ב), ובה מזכיר את שלשת בניו: רבי חיים מסטאנוב הבכור (אשר אגב, בזה טעו כל כותבי הדורות) רבי ישראל מטשעהן ורבי יצחק מקאלוס, ושתי בנותיו מ' מרים ומ' יענטה, ואילו בת בשם "גיטל" לא מוזכרת, מוזכרים שני חתניו ללא הזכרת שמם, רק חתנו "מו"ה געציל" (אבי רבי לייבוש מפרוסקורוב) מוזכר, אך ללא ציון מי מהבנות היתה אשתו.

יש להניח שמרת גיטל אמו של רבי ישראל נפטרה בצעירותה, שהרי בתו הבכירה של רבי ישראל כבר נקראה על שמה, ומסתבר שנפטרה עוד בחיי אביה רבי יוסף ולכן לא מוזכרת בצוואה, אך לפלא שרבי יוסף לא כתב בצוואתו חלק לירושת יתומיה, בפרט כאשר רואים שדאג לכל צאצאיו, (הוא מזכיר כיוצא מהכלל "נכדי מו"ה משה ג"מ", שלא ברור למי הכוונה, ומדוע נתן לו חלק מיוחד).

השערה נוספת שאביו היה צאצא להרה"ק רבי שמעון דייטש מזעליחוב, (וראה להלן סוף הערה 8). אך השערה זו צריכה בירור שהרי הרה"ק מזעליחוב בהסכמתו לס' וצוה הכהן מיום ר"ח אלול תקפ"ג (מובא באגרות האוהב ישראל עמ' קפב, ולעיל עמ') מזכיר שם את רבינו כ"מורי ורבי" ואינו מזכירו כמחותנו.

2 ראה אודותיו ואודות צאצאיו במאמרנו בקובץ שפתי צדיקים ד' עמ' עה-פה. וראה שם שמוזכרים עוד כמה מצאצאיו, שכנראה נולדו אחרי כתיבת קויטל זה, ה"ה: הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מליטשניץ, חתן הרה"ק רבי לוי מראדוויל.

הרה"ק רבי מרדכי מווארשליווקא, חתן הרה"ק רבי יוסף דוד מאליק. בת שבע אשת רבי מ"מ האגער מדאמיטש, בהרה"ק רבי דוד מזבלטוב.

3 רבי ישראל היה חתנו של הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא, וכנראה הרבנית דינה היתה מצאצאיו הצעירים של הרב מאפטא.

4 אשת הרה"ק רבי מנחם נחום השני מטשערנוביל, בנו של הרה"ק רבי אהרן, רמ"ג נולד לערך בשנת תק"ע. בהסכמת הרה"ק המגיד מטשערנוביל לחק לישראל סלאוויטא טו באב תקפ"א לא מזכיר את הרב מאפטא כמחותנו. וראה במאמר ערך אבות שבראש ספר תורת אבות - להרה"ק רבי יהושע העשיל ממאנסטרישץ הערה יג שהרה"ק הר"מ מטשערנוביל בא לבקר את הרב מאפטא בעת ביקורו בשדה לבן כשתי שנים קודם פטירתו (תקפ"ג).

בתה רעכיל⁵

בנה יוסף בנימין וואלף⁶

בתה מרים בליומה⁷

בנה החתן חנינא ארי' יקותיאל⁸

בתה מלכה יסכא

אוצר החכמה

5 קרויה ע"ש רעכיל אשת הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב – וראה תועפות הרים עמ' 64 הע' 6א שמביא שם בשם ס' שרשרת זהב ששמה היה יענטא רעכיל.

וראה במאמר "השמות הכתובים בסידור הבעש"ט" אשר פורסם על ידינו בקובץ שפ"צ ז' (עמ' עה) ובקובץ שפ"צ ח' (עמ' 10), שרשום שם: יחיאל מיכל בן פייגה ואשתו יענטיל בת שרה מזלאטשוב, ושיערו הכותבים (ראה שם קובץ ח' הע' 11) שהכוונה להרה"ק הרי"מ מזלאטשוב, אך הדבר מוטל בספק ואכמ"ל. ועיין בשו"ת מאיר נתיבים ח"א דף ל: (תשובה כו) מיום ו' כ"ב אלול תקיט, אודות: ה"ה מו' אלי' בהחסיד המנוח מו' מיכל מזלאטשוב, ומוכת שהיה עוד רבי מיכל בזלאטשוב שהיה ידוע בחסידותו שנפטר לפני תקי"ט. (גם ידוע על רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב שבנו רבי יצחק אייזיק הוא בעמח"ס חובת הקודש על קדשים ושפת אמת על פירש"י, אך הם מתקופה מאוחרת יותר). מרת רעכיל זו לא ידוע אודותיה מאומה.

6 הוא רבי יוסף מטיברוב. קרוי ע"ש זקנו הרה"ק מיאמפליא שנפטר כד טבת תקעב, וכנראה גם ע"ש אחיו הרה"ק רבי בנימין וואלף מזבריו שנפטר ג' ניסן תקפ"ב, ולפי זה נולד רבי יוסף אחר תקפ"ב, וראה אודותיו בארוכה במאמר הנ"ל בקובץ ד. אך אפשר שנולד קודם וקרוי ע"ש אחר.

7 לא ברור ע"ש מי היא קרויה ושום פרטים אודותיה.

8 לא ברור ע"ש מי הוא קרוי, השם יקותיאל אולי הוא ע"ש חו"ז של הרב מאפטא (ראה אגרות האוהב ישראל אגרת ב' עמ' י). וראה במאמרו הנ"ל בקובץ ד ב"נספח", ששיערו שרבי חנינא הוא מצאצאי רבי ישראל מליטשניץ, וכאן מתאמתת השערותנו, אך מתברר שהיו לו שמות נוספים.

ובזה מתאמתת הנחתנו שם שרבי ישראל מליטשניץ נפטר לפני שנת תר"ד, כי נכדו רבי ישראל שנקרא על שמו נולד בשנת תר"ד. כפי הנראה נולד רבי חנינא לפני שנת תקפ"ה שנת פטירת הרב מאפטא.

ב"הזכרה" כאן מוזכר רבי חנינא כ"חתן", וכפי הנראה מ"נספח" הנ"ל היה רבי חנינא זה חתן אצל צאצאי הרה"ק רבי שמעון דייטש מזעליחוב, ושם אשתו פערלה. ולפלא שרבי חנינא בא בקשרי שידוכין לפני אחיו ואחיותיו המבוגרות ממנו, ואולי שכלתו היתה גם נכדתו של הרה"ק מטשערנוביל, וע"כ נזכרו כאן רק נכדיו כחתן וכלה. וראה לעיל הערה 4 שהרה"ק מטשערנוביל ביקר בשנת תקפ"ג אצל רבינו ה"אוהב ישראל" מאפטא, בעת בקורו בק"ק שדה לבן. והנה באותו פרק ביקר גם הרה"ק רבי שמעון אשכנזי מזעליחוב את רבינו מאפטא שם בשדה לבן, (ראה הסכמתו מיום ר"ח אלול תקפ"ג לסדר וצוה הכהן, – מובא באגרות האוהב ישראל עמ' קפב), ואולי נתוועדו אז הצדיקים הנ"ל לגמור השדוך של א' מצאצאיהם.